

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

2. Opinio negatiua authoris proponitur, negans Principibus laicis hanc potestatem independentem à Summo Pontifice, & rationibus stabilitur. Ex part. 10. tr. 3. res. etiam 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

risdictione, quæ per illam suspensa est. Et quoties de Religione disceptatur, cum omne iudicium referri debeat ad Ecclesiam Romanam, æquus inficias ibit in hoc pacto Religionis contra ritum & normam Conciliorum fuisse peccatum: Ita ille, cui adde Christophorum Chiepentas *in Collegio Politico exercit. 13. quest. 7.* Martinum Rucelinum *ad auream Bullam Caroli IV. part. 3. differ. 1. in Corollar. de pace Religionis 1.* & ibi Millerum *in addit.* Christophorum Besoldum *in opere Politico dissert. 1. de educatione, & studiis litterarum, &c. cap. 10. num. 21.* Hanc sententiam videtur etiam docere ex Catholicis Petrus Wadingus *ex Societate tract. de contract. diff. 5. dub. 13. n. 1.* ubi asserit, posse Principes, inconsulto Pontifice, ex causa necessitatis publicæ dare licentiam Judæis exercendi vsuras, nec posse in hac re per Ecclesiam impediri; & putat in hoc parti passu procedere tolerantiam, & permissionem exercitij vsurarium, & libertatis contentiæ: vnde *in diff. 3. dub. 4. §. 2. num. 6.* videtur aperte sentire, Principes inire posse pacta cum hæreticis, inconsulto Pontifice. Nam dicit, quod in hoc iudex Ecclesiasticus debeat stare iudicio Principis sæcularis, possit etiã pro hac sententia aliquis adducere Petrum Gudelinum Iuriscōsultum, & Professore Regium Academia Louanienfis *in Commentariis de iure Pacis 9.* ubi loquens de pactationibus initis in Germania, & Gallia cum hæreticis, sic asserit: censet Principis esse officium, Religionem cunctis viribus tueri, nec pati vt minimum de ea detrahatur. Sin multitudo hæreticorum, eorumque potentia iam sit tanta, vt nequaquam videatur victoria; pacem cum eis quæri posse, concedo, extrema ista necessitate urgente, potius quàm pax fieri desinat (modò hæc nihil habitura sit insidiarum) & etiam de Religione non nihil remitti posse. Nam visa est alia ratio componendorum dissidiorum in Germania, & aliquoties in Francia aliisque Regnis, adhibito prius iudicio doctissimorum tam Theologorum, quàm Iuriscōsultorum, qui asseruerunt in tam misero Reipublicæ statu eiusmodi pactationem licitam esse. Ita ille. Ex cuius verbis apparet, Principes in casu, de quo loquimur, posse omnia determinare ex consilio Theologorum, & Iuriscōsultorum; nam ipse nullam facit mentionem de consultatione cum Summo Pontifice.

RESOL. II.

Opinio negativa auctoris proponitur, negans Principibus laicis hanc potestatem independentem à Summo Pontifice, & rationibus stabilitur. Ex part. 10. tract. 3. Ref. etiam 2.

§. 1. **V**erùm, his non obstantibus, ego profusus existimo, quod si periculum non sit in mora, Principes sæculares in grauissima necessitate Reipublicæ, cui aliter succurri non posset, nisi concedendo hæreticis libertatem conscientie, necessarium esse de hoc ac de pactis & conuentis cum ipsis initis, Summum Pontificem consulere. Et ratio duplex est. Prima, quia cum in eiusmodi pactis & conuentis tractetur non solum de rebus temporalibus, sed de Religione, rebusque spiritualibus; ac simul per ea saltem ex consequenti derogetur communibus iuribus & legibus Ecclesiæ, ad quæ alioquin tuenda Principes ipsi, velut Ecclesiæ protectores obligantur; necessarium videtur, per se loquendo, vt ea, inconsulto Pontifice, ad quem eiusmodi causæ pertinent, non inearatur, cuius est statuere & iudicare, quid

præsenti Ecclesiæ, statui expediens sit. Altera causa est, vt pacta eiusmodi, & conuenta firmiusistant, ne forte, si postea Pontificis autoritate ea causa nonnunquam irriterentur, noua scandala perturbationesque in Ecclesiâ subsequantur.

2. Confirmatur hæc sententia primò; quia certum est circa fidem Catholicam nihil Principes sæculares posse disponere, ergo nihil etiã possunt disponere de opposita hæresi; an videlicet, vt est in casu nostro, urgente necessitate sit toleranda, necnemã oppositum eadem est ratio; & Iuriscōsulti docent, ex oppositis validum esse argumentum, vt obseruat Menochius, *conf. 97. n. 67.* Hyppolit. *Rimin. vol. 6. conf. 977. num. 31.* Mascardus *conf. 450. n. 40.* & alij, Itaque cum huiusmodi pacta ratione ipsius materia, quæ est permissio hæresis, propriè Summo Pontifici, & Ecclesiæ potestati subiciantur quo pacto dici potest posse a Principibus iniri, ipso Pontifice non approbante?

3. Probatur secundo: nam pontifici sub persona Petri dictum fuit, *Io. 21. Pasce Oves meas:* sed ab oculis Ecclesiæ attere lupos, id est hæreticos, aut reducere, vel tolerare, pertinet ad ius pacendi; vt de se patet, & probat Suarez *de fide, disputatione 20. sect. 3. n. 21.* & alij: ergo à nemine hoc fieri potest sine Summi Pontificis consensu. Vnde quo pacto tractandi sint hæretici in hoc oculi, non pertinet ad Principes læicos, quia ipsi sunt etiam oues, vt cæteri, sed ad supremum oculis Christiani Pastorem; qui est Summus Pontifex, ad illum enim pertinet de hæreticis disponere in ordine ad Religionem, circa quos habet ius acquisitum ratione Baptismi, cum eius characterem hæretici retineant: *cap. Quod quidam 1. q. 1. c. non in nobis de conf. dist. 4.* Et licet hæretici à fide defecerint Pontifex retinet adhuc ius in illos, sicut pastor in oues errantes, *cap. Maiores de Baptismo 3. cap. 1. de sponsalibus,* & ibi gloss. *verb. non debet.* & in aliis iuribus. Ergo, Probatur tertio ex parabola *Matt. 13.* in qua iudicium de Zizania eradicanda, vel non eradicanda (quæ quidem Zizania sunt hæretici, teste Augustino, Hieronimo, Chryostomo, Cypriano *libro 3. Epis. 3.* & ex scholasticis Lorca *in 2. 2. Dini Thoma quest. 11. art. 4. diff. 43. num. 4.*) præbetur à Christo Domino Patrifamilias, qui est Summus Pontifex; vt obseruat Cardinalis Bellarminus *tractatum de potestate Papali cap. 9. §. 16.* ergo hoc iudicium de tolerandis, vel non tolerandis hæreticis, non potest pertinere ad Principes Sæculares; quia ipsi in dono Ecclesiæ sunt subditi, & non patrefamilias. Et ideo non deferam hic apponere aurea verba Maldonati *in citatum cap. Matt. num. 26.* sic asserentis: non vetò hæc dico, quod non malim hæreticos conuerti, quàm occidi, sed tantum, quia Principes ista lecturi non sunt; eos qui Principes monere possunt, admonéo, non licere illis, istas, quas vocant conscientie libertates, nimium nostro tempore vitatas, hæreticis dare nisi prius Ecclesiæ, aut is, qui Ecclesiæ caput est, Romanus Pontifex, Christi persona, & tanquam Patrefamilias iudicauerit non posse euelli Zizania, nisi simul & Triticum euellatur, & è re Ecclesiæ esse, vt vsque ad messem permittantur vtraque excrecere. Huius enim rei, non Principum, qui patris familias serui sunt, sed ipsius patrisfamilias, id est Ecclesiæ gubernatoris iudicium esse debet. Ita Maldonatus. Quid responderent aduersarij ad tanti, & tam incomparabilis Viti auctoritatem.

RESOL. III.

Probatur etiam opinio negativa ex patris, quæ in dictis Federibus

Sup. hoc infra in Ref. ante medijs & superius in tr. 2. Ref. 311.